

FALUFESZTIVÁLOK ÉS A HELYI KULTÚRA

(Rural Festival and Local Culture)

MURÁNYI PÉTER

Kulcsszavak:

helyi társadalom rurális térségek helyi kultúra fesztiválizálódás

A globális hálózatokból kimaradó rurális terek egyre intenzívebben foglalkoztatják a fejlesztéskutatókat. A számtalan ötlet egyike a (ki)helyezett fesztiválok, amelyeknek a helyi társadalomra gyakorolt hatásai különösen izgalmas kutatási tárgynak mutatkozik. Tanulmányomban a kulturális antropológia eszköztárát felhasználva megpróbálok rávilágítani arra, miért nehéz a lokális kultúra esetében autentikusságról beszélni, megvédeni azt (mitől, kitől?), és valójában mit értünk helyi kultúra alatt. Fentiek bemutatásához svájci, izraeli, dél-afrikai és mexikói esettanulmányokra támaszkodom.

A tanulmány megírását és megjelenését a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0010 azonosító számú, "Tehetséggondozási rendszer és a tudományos-képzési műhelyek fejlesztése a Széchenyi István Egyetemen" című projekt támogatta. A tanulmány az azonos projekt keretei között a Széchenyi István Egyetem Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskolájának "Közép-Európa versenyképessége" c. kutatási témájában készült.

Kultúra és helyi érték

A kultúra fogalmának néhány értelmezése

A kultúra fogalmának meghatározása évszázadok óta problematikus, így csupán bátortalan definiálására vállalkozhatunk. A kifejezés a latin *colere* szóból származik, amelynek jelentése elsősorban (föld)műveléssel, lakással, védelmezéssel volt kapcsolatos. Az indogermán és neolatin nyelvekbe átszűrődve jelentése a föld művelése és – szimbolikus átmenetet követően – az emberi fejlődés gondozása felé tolódott. Herder vezette be később a szó többes számú használatát¹, s ebben a „kultúrák” értelemben hivatkoztak rá a „tisztá” középkor felé vágyódó romantika képviselői. Hosszú utat megtéve ma a kultúra fogalma „önálló, elvont főnév, amely a szellemi és különösen a művészeti tevékenység gyakorlatát és alkotásait jelöli” (Williams 2003a, 30).

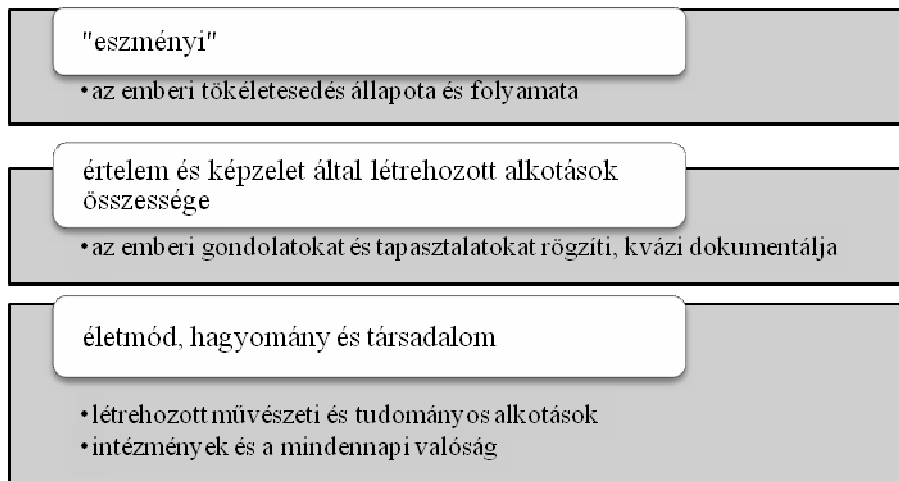
A fogalom persze továbbra is zavaros, és számtalan jelenséget, konstrukciót nevezhetünk kulturálisnak: Raymond Williams szerint főként három jellemző értelmezési kör rajzolódik ki (1. ábra).

Amikor kortárs helyi társadalmak vizsgálatára vállalkozunk, alapvetően az életmódbeli jellemzők és a hagyományok érdekelhetik a kutatót. Williams itt is segítséget nyújt akkor, amikor a kultúra három szintjét különbözteti meg:

- az adott helyen és korban átélt kultúrát;
- az egy-egy korszakra jellemző objektívizálódott, megőrzött kultúrát;
- a szelektív tradíciót, azaz „az átélt kultúrát és az elmúlt korok kultúráját összekötő tényezőt”.

1. ÁBRA

*A kultúra meghatározásának jellemző megközelítései
(The main approaches to define culture)*



Forrás: Williams 2003b alapján saját szerk.

Ez utóbbi alternatív megvilágításba helyezi a helyi kultúrát is. Az ember által befogadható és visszaidézhető ismeretek korlátossága miatt kézenfekvő, hogy kulturális örökség csak válogatás révén jöhet létre. „A szelektív tradíció (...) az egyik szinten általános emberi kultúrát teremt, egy másikon létrehozza valamely társadalom történelmét, s a harmadik – a legnehezebben elfogadható és megítélhető – szinten az egykor eleven kultúra jó részének elutasításához vezet” (Williams 2003b, 39). Azaz amikor a helyi kultúra szerepéről, annak megőrzéséről, fenntarthatóságáról, védelméről és megjelenítéséről beszélünk, figyelembe kell venni a szelektív tradíció tényét, vagyis hogy az uralkodó (hatalmi) paradigma állapítja meg, mit tekinthetünk autentikus kulturális elemnek, amelynek fennmaradása szükséges és kívánatos.²

A kultúra fogalmának pluralizálódásával a XX. századra egyre inkább az emberek közötti különbségek, nem pedig az összekötő kapcsok kerültek előtérbe. Amíg például a kétségkívül a hagyományhoz, és így egy adott közösség kulturális életéhez szorosan kapcsolódó ünnepek is évszázadokon át közösségi jelleget öltöttek, a nyugati társadalmak atomizálódásával párhuzamosan egyre individualizáltabbá váltak a hozzá kapcsolódó szertartások, rítusok (Etzioni 2000). A kultúra eszközzé vált, amellyel „jelentéseket hozunk létre, s amelyek segítségével a világ jelentéssel telítődik számunkra, mi pedig jelentést nyerünk a

külvilág szempontjából.” A kultúra legfőbb hordozói a szimbólumok, amelyek magát a jelentést hordozzák magukban, s „gazdag tartalékként szolgálnak a politika és az identitás küzdőterein” (Cohen 1997, 102). Igaz ugyan, hogy Cohen az etnicitás és a multietnikus társadalmak kapcsán vizsgálta a kulturális jelentéstartalmakat, azonban témánkhoz is hasznos adalékként szolgál az a három előfeltétel, amely a kultúrát (jelen esetben akár fejlesztés-) politikai tartalomhoz juttathatja:

- az embereknek fel kell ismerniük, hogy ha mások figyelmen kívül hagyják kultúrájukat, az hátrányukra válhat;
- meg kell tapasztalniuk kultúrájuk marginalizálódását;
- érezniük kell viszonylagos tehetetlenségüket ezzel a marginalizálódással szemben.

Vannak olyan szerzők is, akik már-már társadalmilag káros fogalomként tekintenek a kultúra fogalmára: Kaschuba szerint a kulturalizmus hatására „a gazdasági, társadalmi tartalmak a kulturális jelenségek szintjére redukálódnak, miközben homályos marad a kultúra fogalmának társadalmi, politikai célok érdekében történő felhasználása” (Kaschuba 1994, 263). A kortárs társadalomtudományok a kultúra fogalmának „agyonhasználatával” valójában a valós társadalmi problémákról terelik el a figyelmet.

A fesztiválokhoz kapcsolatos kultúrafelfogásom Niedermüller Péter definícióját követi, amely szerint „a kultúra nem objektum, nem valamiféle »érték«, melyet az embernek meg kell őriznie vagy védelmeznie, hanem olyan szimbolikus eszköz, amelyet folyamatosan létrehozunk, »termelünk«, s egyidejűleg állandóan alakítunk, változtatunk, kicserélünk stb., azaz a legkülönbözőbb társadalmi helyzetekben használunk” (Niedermüller 1999, 113).

Örökség és helyi érték

A szelektív tradíció esetében lényeges kérdés, hogy mi az, amelyet egy adott kor megőrzésre érdemesnek talál. Hartog „örökségesítésről” (patrimonialisation) ír, amikor napjaink értékonzerválását jellemzi. Véleménye szerint az első múzeumokkal együtt már a XV. században, a reneszánsznak köszönhetően megjelenő hagyományalkotás az aktuális hatalom múltértelmezésének manifesztációját szolgálja. A francia kutató biztos abban, hogy totális muzealizációs folyamat zajlik, amelyben szinte minden elem az örökség potenciális részévé válhat. A múlt hagyományozása pedig úgy történik a jelenben, hogy közben a jövő pozíciójából próbáljuk azt értelmezni, azaz „»múzeumi« tekintettel szemléljük a környezetünket. Végso soron már ma a holnap múzeumát szeretnénk létrehozni. (...) Saját korunkat muzeifikáljuk, jóformán saját magunkat is múzeumba tesszük, s aztán nézegetjük” (Hartog 2000, 22).

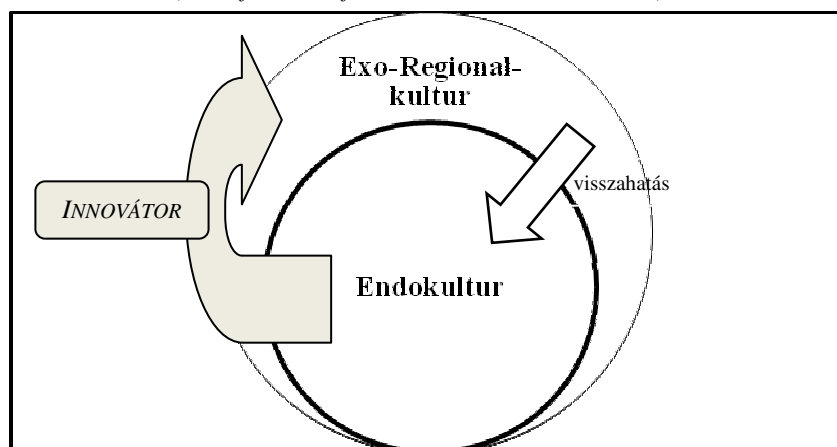
A kulturális örökség végül is egy komplex örökség, amelynek felismeréséhez, megalkotásához először el kell szakadnunk tőle, majd rekontextualizálva újra kell

gondolnunk. Czene Attila mindezt úgy vezeti át a területfejlesztés értelmezési keretébe, hogy kulturális örökségnek – gondosan elkülönítve a kultúra fogalmától – a térséghez kumulálva hozzáadó kulturális, társadalmi és gazdasági jelenségek komplex együttesét tekinti. Mindebbe beleérti az épített és történeti, a szellemi-társadalmi és a természeti örökséget is. Feltevése szerint a kulturális örökség állapota és a térség fejlődésre való képessége között szoros kapcsolat van (Czene 2002).

Ez utóbbi kapcsán a német etnográfus Konrad Köstlin figyelemreméltó tézisét érdemes kifejtenünk, amely átvezet bennünket a fesztiválok kérdéseire (Köstlin 1996). Köstlin a turizmus (lokalitást érintő) alapvető dilemmájaként teszi fel a kérdést: vajon a turizmus rombolja-e vagy építi a lokalitást, az autentikus helyi értékeket. A kritikusok többsége ez utóbbiak elsorvadásáról beszél, amikor a központi funkcióval rendelkező területek elszipkázják a periféria mobilitásra képes népességét, így ezek a területek kihalnak, az előregedő lakosság utánpótlása (bővített társadalmi újratermelés) veszélybe kerül, a hagyományok közvetlen átadási lehetőségének hiánya megszakítja a (történeti) folytonosságot. Van egy másik ok is: a „globalizált” nagyvárosi lakosság expanziója a romantikus szemlélettel megélt vidék felé vagy kiköltözéssel, vagy egyes társadalmi aktusok kihelyezésével (ismét csak pl. fesztiválok útján).

2. ÁBRA

*A belső és külső kultúra rétegződése
(Stratification of the inner and outer cultures)*



Forrás: Köstlin 1996 alapján saját szerk.

Köstlin azonban optimista: véleménye szerint az áttekinthetetlen modernséggel szemben ott áll a regionális kultúra újszerű reneszánsza, amely egyfajta kísérlet az elviselhető komplexitás kialakítására, vágyakozás a személyiség egysége, az identitás után. Ennek köszönhető a fesztiválok elburjánzása is, amelyek az autentikusnak kikiáltott kultúra megmentőinek, hagyományozóinak szerepében tetszelegnek. A városi mindennapokban közösségi (communitas) élménnyel nem

találkozó, elidegenedett, közömbös és a globalizáció „cseppfolyós” folyamataival szembesülő egyén menedéket, a lokalitásban képzelte közösséget szeretne találni egy földrajzilag is elkülönülő helyen. A tényleges helyváltoztatással egy belső, spirituális utazás is együtt jár. Szijártó Zsolt a nagyvárosi terek átalakulásával párhuzamosan a lokalizmus egyfajta reneszánszáról beszél, „ellenvilágok” teremtéséről, és a helyek inszenálását, látványossággá válását említi (*Szijártó* 2000).

Köstlin egyenesen azt állítja, hogy a turizmus hozza létre a kultúrát, és hogy a tömeges utazás az életvilág olyan esztétizálása, amely elrejtje maga mögött a mindennapokat és talán meg is védelmezi őket. Ebből a sajátos nézőpontból Köstlin végül két, egymásnak ellenálló, de éppen ezért egymást ki is egészítő helyi kultúrát különböztet meg: az Exo-Regionalkultur olyan védőernyő, amely megóvjaa az állandóan változó belső kultúrárendszert, az Endokulturt (*2. ábra*). Azaz a helyi kultúra megőrzésére, továbbformálódására, saját törvényszerűségei szerinti alakulására szinte csak egyetlen út létezik: a fogyasztani is hajlandó szemlélő bevonása egy külső, eladható „héj” konstruálásával (*Köstlin* 1996).

Fesztiválok a rurális terekben

A helyi kultúra potenciálja

A kimerülő erőforrások és a fogyatkozó innovációk következtében a rurális közösségek egyre gyakrabban fordulnak a szimbolikus tartalmak, a hely imázsa felé. A helyi kultúrára alapozott fejlesztés az utóbbi időben csodatevő szerként tűnik fel szinte valamennyi hazai fejlesztési dokumentumban, amelyekben az adott település, táj egyediségét hangsúlyozzák.

Czene a térségi kulturális örökségre támaszkodva három stratégiát javasol attól függően, hogy értéktöbblet vagy –hiány jelentkezik a fejleszteni kívánt területen: erőforrás alapú, védelmi–megőrzési típusú és kiküszöbölő–válságoldó fejlesztési módot (*Czene* 2002). A vesztes rurális terekben azonban alig lehet belső erőforrásokra támaszkodva megőrizni a kultúrát úgy, hogy az még fejlesztési eszközként is szolgáljon. Ahogyan arra Szabó Szabolcs kiváló összefoglaló tanulmányában rávilágít „a korábbi paraszti hagyományok nem csak és kizárólag azért nem élnek tovább (vagy ha igen, akkor a lakosság szűk körében), mert az már nem gazdaságos, hanem egyrészt az öregek már nem bírják, a fiatalabb beköltözők pedig egyáltalán nem is preferálják” (*Szabó* 2011, 37).

Pedig hagyományok ápolása nélkül aligha marad meg az a sajátos, tájra–térségre jellemző kultúra, amely a fejlesztés potenciális forrása lehet. A ma fenntarthatóságként értelmezett „intergenerációs kommunikáció” megléte is alapvető jelentőségű lenne: „... az ápolat kulturális környezeten és az idősebb generációktól a fiatalabbak felé irányuló tudásátadáson keresztül szájról-szájra

hagyományozott normák és tradíciók egyre tűnedeznek, és a helyi szinten megjelenő kulturális vezetés, valamint más működési programok hiánya akadályozza az örökség védelmét, ápolását” (*Printsmann et al.* 2012, 92).

A helyi kultúra akkor válik a fejlesztés javára, ha olyan elemeket tartalmaz, amely vonzóvá teszi azt bármilyen célközönség szemében. A coheni téziszből kiindulva döntő az, hogy a közösség magáénak érezze azt és megőrzését valamilyen saját maga által meghatározott cél érdekében fontosnak tartsa. A forráshiányos térségek problémájának orvoslására, a helyi kultúrák megőrzésére azonban ritkán van helyben elegendő erőforrás. Az innovatív ötletek, a megoldási javaslatok és elképzelések így ugyan jöhetnek akár belülről is (ami egy forráshiányos, öregedő társadalomban elég esetleges), mégis inkább külső, alternatív segítséggel lehet azokat megvalósítani. Ilyen a desztinációvá válás is. Elsősorban a turizmusban, de a fogyasztói társadalom igényeire reflektálva sorban érkeznek az egyéb tematikus megoldások is.³

A fesztivalizálódás jelensége

A helyi kultúra megőrzésének és továbbadásának több stratégiai megoldásával is találkozunk a szakirodalomban. Ebből emelek ki most néhányat. Regina Bendix a híres svájci üdülőhely, Interlaken példáján keresztül mutatja be, hogyan működött egymás mellett a helyiek által a helyieknek szánt Endokultur és az egyre növekvő számban érkező külföldi elit részére „gyárott” Exo-Regionalkultur (*Bendix* 1989). A szerző négy, eltérő múltra visszatekintő hagyományőrző fesztivál kialakításának történetét vázolja fel. A XIX. században kiöltött amolyan búcsújáró, helyi paraszti kulturális szimbólumokat sorakoztató felvonulások mellé felzárkózott a nemzeti identitás jelölője – és éppen ezért kimondottan a svájciak részvételére számító –, a Tell Vilmos-legenda rendszeres bemutatása. A külföldi elite építő szállodatulajdonosok aligha láttak pénzügyi lehetőséget ezekben a helyi, civil kezdeményezésekben, s a települési vezetők stratégiai konfliktusainak bemutatásából egyértelműen kiviláglanak a közösségi identitáskeresés nehézségei. A korábban már említett tradíciók invenciójának tökéletes példája egy 1956-tól gyakorlatilag a helyiek saját szórakoztatására szolgáló Harderpotschete elnevezésű téli program bevezetése, amely egyfajta szelleműző, feszültségvezető ünnepként funkcionál. „Területi politika, kulturális megőrzés, a hazafias buzgalom, a szereplés élménye, egy téli fesztivál megrendezésére és abban való szereplésre irányuló vágy és egy kis saját bevétel reménye, mind nyilvánvaló okai annak, hogy kitalálják és folytassák Interlaken közösségi rendezvényeit” (*Bendix* 1989, 142).

A Haifai Egyetem munkatársa egy felső-galileai nyári zenei fesztivál ontogenezisével ismert meg, amely szintén a nagyvárosoktól távol, egy kibucban kerül megrendezésre 1985-től (*Waterman* 1998). A szerző – Bendixhez hasonlóan – a kilátogató elit, a klasszikus kamarazenét játszó kozmopolita zenészek és a helyiek közötti igen kevés interakcióra hívja fel a figyelmet. Az alapvetően elitista

koncepció mögött ismét csak az ellenvilág-konstruálás húzódik meg. A zenészek és az érkező vendégek számára a Kfar Blum-i fesztivál egy könnyed vakációt jelent valahol vidéken és kiváló örömmel. A tel-avivi és jeruzsálemi elit kvázi zarándokhelyévé vált a kibuc, s így az eredetileg művészeti rendezvénynek induló fesztivál egyben igen fontos társadalmi eseménnyé avanszált. A rendezvény helyszínéül szolgáló rurális tér korlátos befogadóképessége a fesztivál helyi lakosságra gyakorolt hatását is limitálja, és ezzel együtt „a térségben alig leplezett ellenérzések tapasztalhatók a fesztivállal szemben ..., a gazdasági előnyök ellenére megvan az az érzés, hogy az valójában kényelmes kiegyezés Kfar Blum és a befolyásos tel-aviviek és jeruzsálemiek között” (Waterman 1998, 263).

A mexikói származású, de az USA-ban nevelkedett Nájera-Ramirez mexikói longitudinális fesztiválkutatásai a kisközösségekben zajló ünnepek vizsgálatához kiváló módszertani adalékokként szolgálnak.⁴ A fesztiválok kutatásakor nem elegendő csupán magára az eseményre koncentrálni, és igaz ugyan, hogy gyakran nem egyértelműek, mégis lényeges olyan társadalmi dinamikák vizsgálata, mint a reciprocitás és a közösségen belül a nemek közötti viszonyok a fesztivál kontextusában.⁵ „Az igazi kihívás az, hogy a közösséget bizalmasan és többféleképpen is megismerjük (mindvégig tudatában annak, hogy ez egy felépülő folyamat), több különböző perspektívából lássuk a dolgokat és tudjuk kötni a fesztiválokat az azokat konstruáló emberek mindennapi életéhez, ne csak pusztán történelmi eseményként tekintsünk rájuk” (Nájera-Ramirez 1999, 197).

Az etnográfiai és kultúranropológiai megközelítések után végül nézzünk egy gazdasági szempontú elemzést is, amely szintén a belső és külső kultúra viszonyára reflektál. Dél-afrikai kutatók az ország három legnagyobb fesztiválját és azok gazdasági hatásait vizsgálták meg (Saayman et al. 2006). Fontos, hogy ezek a rendezvények ugyan városokban zajlanak, de – hasonlóan az eddig bemutatottakhoz – nem fő- vagy nagyvárosokban, hanem vidéki térben. Saaymannék elsősorban a turizmus gazdasági eredőit vizsgálták, mint például az odalátogatóktól származó bevételek és a növekvő foglalkoztatási lehetőségek.⁶ Mindamelllett fontos járuléka az erősödő közösségtudat, a hagyomány- és értékörzés elősegítése, a részvétel, a távoli területekről érkezőkkel való szimbolikus tranzakció nyújtotta közösségépítő előnyök vagy az önkéntességre való hajlandóság növekedése. A kérdőíves felmérésre és interjúra szorítkozó vizsgálat megállapítja, hogy a művészeti fesztiválok helyszíne nagyban meghatározza a résztvevők származási helyét, és így javasolt a nagyobb jövedelmű térségek célcsoportjait kiválasztani, mivel azok értelemszerűen több bevételt indukálnak a fesztiváltelepüléseken. Evidensnek hat a kutatás azon eredménye, amely szerint minél fejlettebb a fogadó település infrastruktúrája, annál nagyobb események szervezésére képes, ezzel is növelve a potenciális látogatói létszámot.

Összegzés

A helyi társadalmaknak meg kell érteniük és fel kell ismerniük, hogy az a kulturális háttér, közösségi identitás, amivel rendelkeznek, nem pótolható és más nem őrzi meg helyettük. Mindezt úgy kell tenniük, hogy közben találkozzanak a kívülről jövő kezdeményezésekkel, amelyet a globalizáció egy-egy hulláma szállít a vele érkező erősebb potenciállal rendelkező társadalmi réteggel. Azaz meg kell találni azt a pontot, ahol konszenzusra juthat valamennyi résztvevő a helyi kultúra kanonizálható, lényegi vonásait illetően. Ezt persze időről-időre felül kell vizsgálni, hiszen mind a kereslet, mind a kínálat állandó mozgásban van, nem beszélve a kultúra fogalmának és felfogásának folyamatos változásáról. Erőforrásszegény környezetben azonban alig akad választási lehetőség: a fenntartható fejlődéshez – ha van ilyen – kívülről kell hozni az újabb hajtóerőket. Ehhez vagy van helyben elegendő tudás, akarat és erő, vagy már az innovátornak is kívülről kell érkeznie s úgy beindítani egy új folyamatot máshol már bevált módszerek alapján. Végig vigyázva azonban arra, hogy a helyiekkel való együttműködés a helyiekért és ne a helyiek érdekeivel ellentétesen történjen.

Jegyzet

- ¹ Herder szerint a kultúrák nemcsak a különféle nemzetek és korszakok sajátos és változó kultúráit jelentik, hanem egy-egy nemzetben belül a különböző gazdasági és társadalmi csoportokéit is.
- ² A „tradíció invenciójának” jellegzetességeit mutatja be Erdősi Péter Szentendre képzőművészeti imázsának alakulásában. A kultúrpolitika és a művészek közötti diskurzusok elemzéséből kirajzolódik, hogy a szocialista tervezés is felismerte, hogy az újítás és hagyomány egymást közel sem kizáró fogalmak: „ha a jelenben a régi és az új összetartozása méltó az elismerésre, akkor a jövőtől sem azt kell kívánni, hogy az új hagyományok felváltsák a régit, hanem a múlt és a jelen »ötvözeté« megőrződését” (Erdősi 2009, 258–259).
- ³ G. Fekete Éva – számos más munkája mellett – meglepően újszerű megvilágításba helyezi az ördögi körbe került (fél)periferikus térségek problematikáját. Polányi és Schumacher gazdaságról való elképzeléseit alapul véve végig veszi az egyes tudományos irányzatoknak a kevésbé fejlett térségek fejlesztésére vonatkozó elképzeléseit (G. Fekete 2008). Nagyrészt G. Fekete munkáira támaszkodva Horváth Eszter szintén az aprófalvak innovációs lehetőségeit és buktait veszi számba (Horváth 2009).
- ⁴ A rurális térségben lévő Jocotán minden évben megrendezi a Tastoanes fesztivált, amely az egykori spanyol hódítók és a bennszülöttek harcára emlékeztet.
- ⁵ A nemek közötti feladatmegosztás fontosságára egyébként Etzioni is felhívja a figyelmet, amikor megállapítja, hogy még az individualizált ünnepi rítusok megtartásakor is a nők társadalmilag megkövetelt szerepe jóval erősebb és így terheltebb, mint a férfiaké (Etzioni, 2000).
- ⁶ Ugyan a szerzők nem írnak róla, a környezeti terhelés mértékét, a fenntarthatóság követelményét nem szabadna figyelmen kívül hagyni.

Irodalom

- Bendix, R. (1989) Tourism and Cultural Dispalys: Inventing Traditions for Whom? – *The Journal of American Folklore*. 404. 131-146. o.
- Cohen, A. (1997) A kultúra mint identitás egy antropológus szemével. – Feischmidt M. (szerk.) *Multikulturalizmus*. Osiris–Láthatatlan Kollégium, Budapest. 101–108. o.

- Czene Zs. (2002) A kulturális örökség területfejlesztési megközelítése. – *Tér és Társadalom*. 4. 25–38. o.
- Erdősi P. (2009) Imázsteremtés és kultúrpolitika az 1970-es években: Szentendre esete. – Cieger A. (szerk.) *Kötőerők. Az identitás történetének térbeli keretei*. Atelier, Budapest. 257–280. o.
- Etzioni, A. (2000) Toward a Theory of Public Ritual. – *Sociological Theory*. 1. 44–59. o.
- G. Fekete É. (2008) A fejlődés és versenyképesség értelmezése kevésbé fejlett térségekben. – Lengyel I.–Lukovics M. (szerk.) *Kérdőjelek a régiók gazdasági fejlődésében*. JATEPress, Szeged. 130–152. o.
- Hartog, Fr. (2000) Örökség és történelem: az örökség ideje. – *Regio*. 4. 3–25. o.
- Horváth E. (2009) Innovációs lehetőségek a kistelepüléseken – Gyűrűfű, egy sikeres ökofalu bemutatása. – Csuka Gy.–Kovács B.–Szívós M. (szerk.) *Verseny az innovációban – verseny a felsőoktatásban*. Pannon Egyetem, Veszprém. 20–32. o.
- Kaschuba, W. (1994) „Kulturalizmus” Megjegyzések a szociális szempont eltűnéséről a társadalomtudományokban. – *Replika*. 15-16. 263-277. o.
- Köstlin, K. (1997) Utazás, régiók, modernség. Hogyan lettünk modernek, hogyan tanultunk meg utazni, és eközben hogyan fedeztük fel a vidéket – *Café Babel*. 4. 117–124. o.
- Nájera-Ramírez, O. (1999) Of Fieldwork, Folklore, and Festival: Personal Encounters. – *The Journal of American Folklore*. 444. 183-199. o.
- Niedermüller P. (1999) Etnicitás és politika a késő modern nagyvárosokban. – *Replika*. 38. 105–120. o.
- Printsmann, A.–Kruse, A.–Roth, M. (2012) Introduction for living in agricultural landscapes: Practice, heritage and identity. – *European Countryside*. 2. 89–100. o.
- Saayman, M.–Saayman, A. (2006) Does the location of arts festivals matter for the economic impact? – *Papers in Regional Science*. 4. 569–584. o.
- Szabó Sz. (2011) Vidéki térségek Magyarországon, és azok főbb társadalmi-gazdasági problémái. – Szabó Sz. (szerk.) *Vidéki térségek Magyarországon*. Trefort, Budapest. 11–71. o.
- Szijártó Zs. (2000) A turizmus mint menedék. Képek és elképzelések a Káli-medencében. – Fejős Z.–Szijártó Zs. (szerk.) *Turizmus és kommunikáció*. Néprajzi Múzeum–PTE Kommunikációs Tanszék, Budapest–Pécs. 7–21. o.
- Waterman, St. (1998) Place, Culture and Identity: Summer Music in Upper Galilee. – *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series*. 2. 253-267. o.
- Williams, R. (2003a) Kultúra. – Wessely A. (szerk.) *A kultúra szociológiája*. Osiris–Láthatatlan Kollégium, Budapest. 28–32. o.
- Williams, R. (2003b) A kultúra elemzése. – Wessely A. (szerk.) *i.m.* 33–40. o.

RURAL FESTIVALS AND LOCAL CULTURE

PÉTER MURÁNYI

This study aims to connect the patterns of local culture in rural areas that are attempting to find solutions to rural problems by organising or providing their landscape for festivals. In order to show why it is difficult to protect local culture, this paper calls on methods of cultural anthropology, the most authentic interpreter of the subject. The paper first tries to introduce different ways of understanding culture, and later deals with cultural heritage, local values and rural landscapes focusing on festivals. In order to provide a comparable viewpoint on the topic, it also refers to case studies from Switzerland, Israel, South Africa and Mexico. It concludes that local communities have to understand that protecting their own cultural heritage is a task that nobody else will do in their place. In order to find a way out from rurality, they need to let in social or cultural innovations initiated by outsiders who potentially can attract more people in order also to show off their local culture.